

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 25. mart 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM III

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 25. marta 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG
ZA IZMJENU ZAŠTITNIH MJERA ZA SVJEDOKE KDZ490 I KDZ492**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Odbrana:

g. Radovan Karadžić

Imenovani branilac

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu optuženog za izmjenu odgođenog objelodanjivanja: Svjedoci KDZ490 i KDZ492", koji je optuženi podnio 2. marta 2010. (dalje u tekstu: Zahtjev), i ovim donosi odluku po tom zahtjevu.

1. Argumenti strana

1. Za svjedoke KDZ490 i KDZ492 (dalje u tekstu: Svjedoci) jedno pretresno vijeće u drugom predmetu pred Međunarodnim sudom odobrilo je zaštitne mjere, uključujući mjere za odgađanje objelodanjivanja identiteta i izjava svjedoka optuženom u tom predmetu sve do 21, odnosno 30 dana, pred svjedočenje dotičnih svjedoka. U Zahtjevu optuženi traži izmjenu nalogâ kojima se odobravaju ove mjere odgađanja (dalje u tekstu: Nalozi) i traži od Vijeća da naloži objelodanjivanje identiteta tih Svjedoka i njihovih izjava optuženom na osnovu pravila 66(B) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), kao nešto što je bitno za pripremu njegove odbrane.¹

2. Očito pod pretpostavkom da je ovo Pretresno vijeće izdavalo odluke kojima odobrava zaštitne mjere za Svjedoke, optuženi tvrdi da su pomenuti Nalozi bili izdati *ex parte* i da on nikad nije obaviješten o razlozima njihovog izdavanja. Nadalje, dodao je da "nije bilo ni jednog incidenta ili kršenja zaštitnih mjera ili prijetnji svjedocima u njegovom predmetu", i da su "ovakve okolnosti same po sebi razlog da se ponovo razmotri odluka Pretresnog vijeća donesena na osnovu *ex parte* podneska".² Optuženi isto tako tvrdi da su objelodanjivanje identiteta i izjavâ Svjedoka neophodni zato što će, prema Pretpretresnom podnesku Kancelarije tužilaštva (dalje u tekstu: tužilaštvo), prvi svjedok čije svjedočenje je zakazano pred tužiocem u ovom predmetu svjedočiti o događajima u opštini Sanski Most, a izgleda da Svjedoci raspolažu informacijama koje se

¹ Zahtjev, par. 1, 9.

² Zahtjev, par. 2.

tiču događaja koji su se zbili u istoj opštini.³ Prema tome, dodaje optuženi, to objelodanjivanje je njemu neophodno "kako bi stekao potpunu sliku o događajima koji su se zbivali u okviru te opštine prije nego što počne sa svojim unakrsnim ispitivanjem" tužiočevog prvog svjedoka.⁴

3. Dana 9. marta 2010., tužilaštvo je uložilo "Odgovor tužilaštva na Zahtjev Radovana Karadžića za izmjenu odgođenog objelodanjivanja: Svjedoci KDZ490 i KDZ492" (dalje u tekstu: Odgovor), kojim se protivi tom Zahtjevu.⁵ Tužilaštvo uvažava pravo Vijeća da mijenja mjere za odgođeno objelodanjivanje odobrene za Svjedoke, ali napominje da bi svaka izmjena zaštitnih mjera koje su na snazi za svjedoke koji su osjetljiv izvor informacija i dalje trebala biti konsistentna duhu režima zaštitnih mjera prema pravilu 75 Pravilnika.⁶ Ono tvrdi da se u ovom konkretnom slučaju vrijeme odgođenog objelodanjivanja mora utvrđivati od slučaja do slučaja.⁷

4. U povjerljivom i *ex parte* dodatku Odgovoru, tužilaštvo prilaže kratko objašnjenje okolnosti pod kojima su uvedene prvobitne zaštitne mjere za Svjedoke, koje oni i dalje uživaju na osnovu pravila 75(F) Pravilnika, kao i na osnovu sadašnjih okolnosti za Svjedoke za koje ono tvrdi da se nisu suštinski promijenile otkada su navedene mjere odobrene.⁸ Tužilaštvo nadalje tvrdi da je Pretresno vijeće odobrivši Naloge utvrdilo da je vrijeme dodijeljeno između objelodanjivanja i svjedočenja primjereno konkretnim okolnostima Svjedoka, i da razlozi koje navodi optuženi u Zahtjevu ne opravdavaju nikakve izmjene mjerâ donesenih "na osnovu objektivno utvrđenih stvarnih bojazni".⁹

5. Tužilaštvo dodaje da se uslovi odgođenog objelodanjivanja "ne zasnivaju nužno na bojazni u vezi sa pouzdanošću obrane (ili optuženog)" već da se prije "zasnivaju na bojaznima u vezi s osobama s kojima bi odbrana mogla stupiti u kontakt prilikom vođenja istraga u vezi sa svjedokom".¹⁰ Naposljetku, tužilaštvo navodi da je tvrdnja optuženog da mu identitet Svjedoka i materijal koji se odnosi na njih moraju biti

³ Zahtjev, par. 3.

⁴ Zahtjev, par. 4.

⁵ Odgovor, par. 1.

⁶ Odgovor, par. 3-4.

⁷ Odgovor, par. 4.

⁸ Odgovor, povjerljivi i *ex parte* Dodatak.

⁹ Odgovor, par. 2, 5, 10-11.

¹⁰ Odgovor, par. 6.

objelodanjeni, zato što se njihovo svjedočenje odnosi na događaje u opštini Sanski Most nekonsistentno sa praksom Međunarodnog suda. Prema tome, "u skoro svim slučajevima gdje su uvedene mjere odgođenog objelodanjivanja, opšti tematski okvir svjedoka čije objelodanjivanje se odlaže biće neizbježno povezan s tematskim okvirom prethodnih svjedoka".¹¹

II. Mjerodavno pravo

6. Član 20(1) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) nalaže da se postupak vodi uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka. Nadalje, član 21(2) daje optuženom pravo na pravično i javno suđenje uz ograde predviđene članom 22 Statuta, koji obavezuje Međunarodni sud da u svom pravilniku o postupku i dokazima predvidi zaštitu žrtava i svjedoka, što pored ostalog obuhvata vođenje postupka *in camera* i zaštitu identiteta. Kao što je dobro uočeno u prethodnim predmetima pred Međunarodnim sudom, ti članovi odražavaju potrebu pretresnog vijeća da održi ravnotežu između prava optuženog na pravično suđenje i prava javnosti na pristup informacijama.¹²

7. Obično je prema pravilu 66(A)(i) Pravilnika na tužilaštvu da optuženom, u roku od 30 dana od njegovog prvog stupanja pred sud objelodani kopije popratnog materijala priloženog uz optužnicu prilikom njenog podnošenja na potvrdu. Sličan uslov primjenjuje se kada se optužnica mijenja na osnovu pravila 50. Pravilo 66(A)(ii) Pravilnika nadalje obavezuje tužioca da stavi odbrani na raspolaganje kopije svih transkripata i pismenih izjava svih svjedoka koje tužilaštvo namjerava da pozove da svjedoče pred Sudom. Nadalje, prema pravilu 66(B), "tužilac mora, kad se to od njega zahtijeva, dozvoliti odbrani

¹¹ Odgovor, par. 12.

¹² V. Odluka po Zahtjevu tužilaštva za odgađanje objelodanjivanja za KDZ456, KDZ493, KDZ531 i KDZ 532, i izmjenu zaštitnih mjera za KDZ489, 5. juni 2009. (dalje u tekstu: Odluka o odgađanju objelodanjivanja), par. 6 citira se npr. *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva kojim se traže zaštitne mjere za svjedoka L, 14. novembar 1995., par. 11; *Tužilac protiv Tadića*, IT-94-1-T, Odluka po zahtjevu tužioca kojom se traže zaštitne mjere za svedoka R, 31. juli 1996. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu Tadić u vezi sa svjedokom R), str. 4; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za zaštitne mjere, 3. juli 2000. (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Brđanin*), par. 7.

da pregleda sve knjige, dokumente, fotografije i predmete koji se nalaze u posjedu ili pod nadzorom tužioca”, a koji su (i) bitni za pripremu odbrane ili ih (ii) tužilac namjerava koristiti kao dokaze na suđenju, ili su (iii) pribavljeni od optuženog, ili su mu pripadali. Međutim, ovi uslovi za objelodanjivanje nisu apsolutni. Konkretno, pravilo 69(A) nalaže da u ”izuzetnim okolnostima” Pretresno vijeće može naložiti da se optuženom ne objelodani identitet žrtve ili svjedoka koji može biti u opasnosti, ili izložen riziku, sve dok se ta osoba ne stavi pod zaštitu Međunarodnog suda.¹³

8. Kao što je Vijeće izjavilo u prethodnim prilikama, te odredbe postavljaju pitanje uspostavljanja ispravne ravnoteže između prava optuženog i bezbjednosti žrtava i svjedokâ. Dok zaštitne mjere prema pravilu 75 rezultiraju ograničavanjem *javnog* pristupa informacijama o relevantnim svjedocima, pravilo 69 razmatra ograničenja *optuženikovog* pristupa podacima koji vode ka identifikaciji svjedoka, sve do kratko pred svjedokovo svjedočenje, što je stroži vid ograničenja, budući da bi mogao da utiče na sposobnost optuženog da pripremi svoju odbranu. Vijeće napominje da se prema pravilu 69(C), i uzimajući u obzir odredbe pravila 75, ”identitet žrtve ili svjedoka mora objelodaniti dovoljno rano prije početka suđenja kako bi se ostavilo dovoljno vremena za pripremu odbrane”. Ovo pravilo omogućuje Pretresnom vijeću da ispuni svoju dužnost prema članu 21(4)(b) Statuta kako bi se osiguralo da optuženi raspolaže odgovarajućim vremenom i uslovima za pripremu odbrane.¹⁴

9. Nekoliko pretresnih vijeća detaljno je razlagalo šta je neophodno za opravdavanje primjene pravila 69(A).¹⁵ Konkretno, tužilaštvo mora utvrditi postojanje ”izuzetnih okolnosti”, odnosno nešto više od okolnosti koje su prevladavale u bivšoj Jugoslaviji, jer one ne mogu same po sebi da se smatraju izuzetnim okolnostima.¹⁶ Postoji nekoliko faktora koji su se smatrali relevantnim za definisanje ”izuzetnih okolnosti”, a kojima bi se opravdalo odgađanje identifikovanja svjedoka optuženom, kao što su objektivna vjerovatnoća vršenja

¹³ Odluka o odgođenom objelodanjivanju, par. 9.

¹⁴ V. Odluku o odgođenom objelodanjivanju, par. 10.

¹⁵ V. Prva odluka u predmetu *Brđanin*, par. 24-38; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za zaštitne mjere, 27. oktobar 2000. (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Brđanin*), par. 12-23; *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po trećem zahtjevu tužilaštva za zaštitne mjere, (dalje u tekstu: Treća odluka u predmetu *Brđanin*), par. 13; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu optužbe za izdavanje naloga za zaštitu, 1. august 2006., str. 5.

¹⁶ Prva Odluka u predmetu *Brđanin*, par. 11.

pritiska na svjedoke rezultat objelodanjivanja optuženom;¹⁷ da li postoji konkretna, a ne tek uopštena osnova za zahtjev;¹⁸ i vrijeme prije početka suđenja u okviru koga mora da započne objelodanjivanje optuženom.¹⁹

10. Kad je u pitanju vaganje relevantnih interesa, pretresno vijeće koje rješava po zahtjevu za odloženo objelodanjivanje mora imati u vidu činjenicu da prema članu 29(1) Statuta, “ravnoteža nalaže davanje prednosti pravu optuženog da mu se obelodani identitet svjedoka na koje će tužilaštvo da se pozove”.²⁰ Premda “dužnu pažnju” treba isto tako pokloniti zaštiti žrtava i svjedoka, to je tek na drugom mjestu.²¹

11. Prema pravilu 75(F)(i) Pravilnika “[kad su u nekom postupku pred Međunarodnim sudom zaštitne mjere jednom određene za neku žrtvu ili svjedoka]... [one] ostaju na snazi, *mutatis mutandis*, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom”. S tim u vezi, Žalbeno vijeće tvrdi da su nalozi o “odgođenom objelodanjivanju” zaštitne mjere na koje se primjenjuje pravilo 75(F).²² Stoga zaštitne mjere ostaju na snazi, osim ako se ne ukinu, izmijene, ili pojačaju na zahtjev strane upućen odgovarajućem sudiji ili pretresnom vijeću, prema proceduri propisanoj pravilom 75(G). Prije nego što donese odluku po zahtjevu na osnovu pravila (G)(ii), prema pravilu 75(I) vijeće mora nastojati da prikupi sve relevantne informacije iz prvog postupka i posavjetovati se sa sudijom koji je odredio zaštitne mjere u tom postupku.²³ Osim toga, pravilo 75(J) nalaže da vijeće mora da se uvjeri posredstvom Službe za žrtve i svjedoke (SŽS) da su zaštićena žrtva ili svjedok pristali na ukidanje, izmjenu ili pojačanje relevantnih zaštitnih mjera.

¹⁷ Prva Odluka u predmetu *Brđanin*, par. 26; Druga Odluka u predmetu *Brđanin*, par. 19, 22; Treća Odluka u predmetu *Brđanin*, par. 126; V. također *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po dvanaestom zahtjevu Tužilaštva za zaštitne mjere za žrtve i svjedoke, 12. decembar 2002. (Dalje u tekstu: Četvrta odluka u predmetu *Brđanin*), par. 8.

¹⁸ V. Prva odluka u predmetu *Brđanin*, par. 28-31.

¹⁹ V. Prva odluka u predmetu *Brđanin*, par. 24, 28, 33-34; Druga odluka u predmetu *Brđanin*, par. 16, 18; Treća odluka u predmetu *Brđanin*, par. 13, 15.

²⁰ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za izricanje privremenih zaštitnih mera u skladu s pravilom 69, 19. februar 2002., par. 32.

²¹ Prva odluka u predmetu *Brđanin*, par. 20; Druga odluka u predmetu *Brđanin*, par. 18; Treća odluka u predmetu *Brđanin*, par. 13;

²² *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Odluka po “Zahtjevu Miće Stanišića za pristup svim povjerljivim materijalima u predmetu *Krajišnik*”, 21. februar 2007, par. 6; *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-A, Odluka po zahtjevu Miće Stanišića za pristup svim povjerljivim materijalima iz predmeta *Brđanin*, 24. januar 2007., par. 17.

²³ Pravilo 75(G)(ii) nalaže da [...] strana u drugom postupku koja želi da se zaštitne mjere određene u prvom postupku ukinu, izmijene ili pojačaju mora se obratiti [...] (ii) ako u prvom postupku više ne rješava nijedno vijeće, onda vijeću koje rješava u drugom postupku”.

III. DISKUSIJA

12. Kao što je gore navedeno, odgođeno objelodanjivanje identiteta Svjedoka optuženom preneseno je u ovaj predmet iz prethodnog postupka, a ovo Vijeće je primilo na znanje njegovo nastavljanje u skladu s dosadašnjom praksom Žalbenog vijeća po tom pitanju. Zahtjev optuženog, prema tome, mora se razmotriti kao molba podnesena na osnovu pravila 75(G). Imajući u vidu da ni jedno vijeće u ovom trenutku ne rješava po pitanju predmeta u kom su odobrene relevantne zaštitne mjere, ovo Vijeće valjano rješava po tom pitanju u skladu s pravilom 75(G)(ii) Pravilnika.

13. U skladu s pravilom 75(I) Vijeće se konsultovalo sa sudijom, članom vijeća koje je prvobitno odobrilo zaštitne mjere za svjedoke. Vijeće isto tako traži od SŽS da na osnovu pravila 75(J) kontaktira Svjedoke kako bi utvrdilo pristaju li oni na ukidanje ili izmjenu odgođenih mjera objelodanjivanja koje su trenutno na snazi. Ni jedan od Svjedoka nije dao takav pristanak.

14. Vijeće je pažljivo razmotrilo argumente koje je iznio optuženi u prilog izmjeni uslova iz Naloga, uzimajući u obzir da on ne posjeduje nikakve podatke o svjedocima, niti je upoznat s osnovom po kojoj su izdati ti nalozi, pa prema tome nije bio ni u mogućnosti da za svoj zahtjev ponudi neko konkretnije obrazloženje u vezi sa Svjedocima ili njihovim okolnostima.

15. Imajući na umu ravnotežu koju treba uspostaviti između očuvanja prava optuženog i osiguravanja kako bi se sagledali mogući rizici s kojima su suočeni Svjedoci, Vijeće je pažljivo pročitalo prvobitne podneske kojima se traži odgođeno objelodanjivanje njihovog identiteta. Vijeće je isto tako pažljivo pregledalo same Naloge i napominje da je Vijeće koje ih je sastavilo uzelo u obzir različite faktore poput identiteta Svjedoka, njihovih nacionalnosti i etničke pripadnosti, boravištâ, prirode njihovih predloženih iskaza, kao i njihovu ulogu, i dužnosti koje su obavljali i položaje na kojima su bili tokom sukoba u Bosni i Hercegovini. Nadalje, Vijeće je analiziralo i argumente koje je iznijelo tužilaštvo u svom Odgovoru, a pogotovo one sadržane u povjerljivom i *ex parte* Dodatku,

pa se s tim u vezi uvjerilo da se osjetljive okolnosti koje se vežu uz Svjedoke nisu promijenile od prvobitnog odobravanja zaštitnih mjera. Naposljetku, ono je isto tako uzelo u obzir stavove koje je iznio sudija koji je učestvovao u prvobitnom odobravanju zaštitnih mjera, kao i komentare koje su sami Svjedoci iznijeli SŽS-u.

16. Imajući na umu sve gorenavedene faktore, Vijeće se uvjerilo da odgođeno objelodanjivanje identiteta svjedokâ optuženom 21 odnosno 30 dana prije njihovih svjedočenja u ovom konkretnom slučaju ostaje opravdano.

17. Nadalje, Vijeće je razmotrilo argument optuženog da objelodanjivanje identiteta Svjedoka i njihovih izjava treba biti naloženo od strane Vijeća na osnovu pravila 66(B), budući da su oni bitni za pripremu njegove odbrane. Vijeće podsjeća na svoj zaključak da izraz "bitni za pripremu odbrane" predstavlja niži standard od "relevantnosti" i da u svrhe pravila 66(B), optuženi ima pravo da podnosi zahtjeve i dobija materijal koji potpada pod tu širu kategoriju.²⁴ Međutim, pravilo 66(B) ne može se primijeniti tako što će zaobići režim zaštitnih mjera ustanovljen na osnovu Pravilnika, a pravilo 69(C) jamči da se identitet svjedoka koji podliježe odgođenom objelodanjivanju obznani optuženom dovoljno ranije kako bi se omogućila adekvatna priprema za suđenje, što mora da obuhvati pripremu odbrane.

18. Nadalje, materijal na osnovu pravila 66(B) i dalje će se objelodanjivati optuženom tokom cijelog postupka, a ne može se očekivati od optuženog da pregleda *sve* takve materijale prije nego što počne izvođenje dokaza. Međutim, kako suđenje bude odmicalo, pogotovo nakon što se optuženom dostave identiteti i izjave Svjedoka, on bi se, ako otkrije nova područja relevantnog ispitivanja s kojima bi želio da suoči svjedoka koja mu je već postavilo tužilaštvo, mogao obratiti Vijeću da ponovo pozove svjedoka na daljnje unakrsno ispitivanje. Ovaj zahtjev morao bi jasno pokazati valjan razlog za traženo pravno sredstvo, što obuhvata i razloge zbog kojih optuženi smatra da je potrebno ponovo pozvati svjedoka, uz konkretno pozivanje na prirodu novih informacija i na način na koje su one relevantne za konkretnog svjedoka.

19. Iz tih razloga, Vijeće se uvjerilo da nastavljanje odgođenog objelodanjivanja zaštitnih mjera za Svjedoke u ovom konkretnom predmetu neće nepotrebno ugroziti pravo optuženog na pravično suđenje, bez obzira na činjenicu da se očekivano

²⁴ V. Odluka po Zahtjevu optuženog za odgađanje suđenja, 26. februar 2010., par. 36.

svjedočenje Svjedoka odnosi na događaje u opštini Sanski Most, što će isto tako biti predmet očekivanog svjedočenja prvog svjedoka tužilaštva. Međutim, iznoseći ponovno svoj stav po tom pitanju, Vijeće poziva tužilaštvo da zakaže svjedočenje Svjedoka što je prije moguće tokom svog iznošenja dokaza kako bi se održala odgovarajuća ravnoteža između očuvanja prava optuženog i osiguravanja da se posveti pažnja potencijalnim rizicima s kojima su suočeni Svjedoci.

IV. Dispozitiv

20. Prema tome, Pretresno vijeće, u skladu s članovima 20, 21 i 22 Statuta i pravilima 54, 69 i 75 Pravilnika ovim **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 25. marta 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]